

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет

«Дніпровська політехніка»

Навчально – науковий інститут економіки

Фінансово-економічний факультет

Кафедра обліку і аудиту

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

кваліфікаційної роботи ступеню **бакалавра**
(бакалавра, магістра)

студента Ковбаса Катерина Геннадіївна

(ПІБ)

академічної групи 071-18ск-1

(шифр)

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»

(офіційна назва)

на тему: «Облік і аудит реалізації готової продукції (на прикладі ТОВ
«Marinerus»).

(назва за наказом ректора)

	Прізвище, ініціали	Оцінка	Підпис
Керівник роботи	Макурін А.А.		
Рецензент	Шкода К.А.		
Нормоконтроль	Макурін А.А.		

Дніпро

2021

ЗАТВЕРДЖЕНО:
завідувач кафедри
обліку та аудиту

Пашкевич М.С.
(підпис) (прізвище, ініціали)

«__» _____ року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню роботи ступеню бакалавра

(бакалавра, магістра)

Студенту Ковбаса К.Г. академічної групи 071-18ск-1

(прізвище та ініціали)

(шифр)

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»

(офіційна назва)

на тему: «Облік і аудит реалізації готової продукції (на прикладі ТОВ «Marinerus»).

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від _____
№ _____

Розділ	Зміст	Термін
1	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	04.05-10.05
2	ОБЛІК ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «МАРІНЕРУС»	11.05-22.05
3	АУДИТ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «МАРІНЕРУС»	23.05.-01.06

Завдання видано

_____
(підпис керівника)

Макурін А.А.
(прізвище, ініціали)

Дата видачі 04.05.2020 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії 02.06.2020 р.

Прийнято до виконання

_____
(підпис)

Ковбаса К.Г.
(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка: 55 с., 11 рис., 13 табл., 0 додатки, 42 джерела.

ЗАПАСИ, ГОТОВА ПРОДУКЦІЯ, РЕАЛІЗАЦІЯ, ПОКУПЦІ, СИРОВИНА ТА МАТЕРІАЛИ, СОБІВАРТІСТЬ

Об'єкт розроблення – господарські операції з готовою продукцією та її збут ТОВ «Марінерус».

Метою даної дипломної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів обліку й аудиту готової продукції на прикладі базового підприємства.

Охарактеризовано діяльність підприємства ТОВ «МАРІНЕРУС». Проведено аналіз фінансового стану підприємства і запропоновано методи його покращення. Проаналізовано економічну сутність й узагальнено визначення терміну «готова продукція». Охарактеризовано документальне оформлення операцій з готовою продукцією та її реалізацією. Наведено методики відображення в обліку операцій з придбання запасів, виготовлення та реалізації готової продукції у бухгалтерських регістрах обліку. Розглянуто особливості проведення аудиту готової продукції на підприємстві. Проаналізовано існуючу методику аудиту, запропоновано робочі документи аудитора при проведенні аудиту готової продукції.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці основних напрямків і конкретних рекомендацій з удосконалення методики обліку готової продукції, її збуту, проведення інвентаризації, формування собівартості виготовленої готової продукції, що сприятиме подальшому вдосконаленню бухгалтерського обліку готової продукції, підвищенню його аналітичності та оперативності, а також спрощую процедури проведення аудиту та реалізації готової продукції.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	7
1.1 Характеристика діяльності підприємства.....	7
1.2 Фінансовий аналіз діяльності ТОВ «МАРІНЕРУС»	10
1.3 Ринкове позиціонування підприємства ТОВ «МАРІНЕРУС»	14
<i>Висновки до розділу 1 .....</i>	<i>18</i>
РОЗДІЛ 2 ОБЛІК ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «МАРІНЕРУС»	20
2.1 Економічний зміст, склад і класифікація готової продукції	20
2.2 Нормативно – правове регулювання обліку готової продукції	23
2.3 Документальне оформлення операцій з готовою продукцією	25
2.4 Синтетичний та аналітичний облік готової продукції	28
2.5 Удосконалення ведення обліку готової продукції	31
<i>Висновки до розділу 2 .....</i>	<i>34</i>
РОЗДІЛ 3 АУДИТ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «МАРІНЕРУС»	36
3.1 Планування та організація аудиту готової продукції та витрат на її збут	36
3.2 Методичні аспекти аудиту готової продукції та витрат на збут	41
3.3 Напрямки вдосконалення аудиту готової продукції	48
<i>Висновки до розділу 3 .....</i>	<i>52</i>
ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	56

ВСТУП

Нові умови господарювання обумовили істотні зміни методології й організації бухгалтерського обліку. Значно розширилися повноваження організацій по відображенню власних господарських операцій. Вони самостійно вибирають методи оцінки виробничих запасів й способи розрахунку собівартості робіт, розробляють облікову політику, визначають конкретні методики, форми та техніку ведення і організації бухгалтерського обліку та аудиту. Іншими словами, у даний час централізовано встановлюються тільки загальні правила бухгалтерського обліку, а конкретизація їх та механізм виконання розробляються на кожному підприємстві самостійно виходячи з умов його діяльності. В ринкових умовах господарювання всі підприємства отримали повну оперативну самостійність – яку і скільки випускати продукції, з ким співробітничати і кому продавати свої вироби, як організовувати і відповідно планувати всі виробничі процеси.

Зрозуміло, що ця свобода дій надається для належного врахування кон'юнктури ринку, його потреб і вимог. Важливим моментом для підприємств виробничої діяльності є виробництво й реалізація продукції, яке необхідне для забезпечення потреб населення. Тому планування виробництва і реалізації продукції є основним завданням тактичного або перспективного плану підприємства.

Вагомий внесок у розробку теоретичних основ та методологічних підходів до проблеми обліку й аудиту готової продукції зробили провідні вчені-економісти, як вітчизняні – Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, З.В. Гуцайлюка, В.А. Дерія, В.П. Завгороднього, З.В. Задорожного, Я.Д. Крупки, В.М. Пархоменко, М.С. Пушкаря, Н.М.Ткаченка. Серед західних фахівців з цього питання слід відмітити наступних: Б.А. Райзберг, Г. Мюллер, А.А. Мазаракі, Е. Бріттона, Н. Дж. Еквілайна та інших, роботи цих авторів носять дискусійний характер з деяких питань й потребують подальших досліджень

та наукових розробок. Тому удосконалення теорії і практики ведення обліку та аудиту випуску готової продукції та її збуту в сучасних умовах стає нагальною потребою та визначає актуальність теми дослідження

Метою даної дипломної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів обліку й аудиту готової продукції на прикладі базового підприємства.

Така цільова спрямованість зумовила постановку та розв'язання наступних завдань:

- дослідити сутність та значення категорії «готова продукція»;
- вивчити й дослідити особливості класифікації та оцінки готової продукції підприємства;
- провести огляд нормативної бази та виявити проблемні питання щодо обліку й аудиту готової продукції та її збуту;
- розкрити особливості документального оформлення надходження і використання готової продукції на підприємстві;
- сформулювати практичні рекомендації щодо вдосконалення обліку та аудиту готової продукції;

Об'єктом дослідження є процес обліку й аудиту готової продукції на ТОВ «МАРІНЕРУС».

Предметом дослідження є теоретичні засади, а також діюча практика обліку й аудиту готової продукції та її реалізації в умовах ринкових відносин.

Теоретичною та методологічною основою дослідження є положення діалектичного методу пізнання економічних явищ і категорій з питань, що вивчалися. В процесі дослідження вивчалися Закони України, Укази Президента України, праці провідних вітчизняних та зарубіжних вчених з теорії та методології обліку та аналізу виробничих запасів, Міжнародні стандарти та національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, законодавчі та нормативні акти, що регулюють бухгалтерський облік, а також дані з базового підприємства ТОВ «МАРІНЕРУС»

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

1.1 Характеристика діяльності підприємства

Ресторан - підприємство ресторанного господарства з широким асортиментом страв складного приготування, включаючи замовлені і фірмові, винно-горілчані, тютюнові і кондитерські вироби, з високим рівнем обслуговування в поєднанні з організацією дозвілля. Залежно від якості послуг, що надаються, рівня і умов обслуговування вони поділяються на класи: «люкс», «вищий», «перший».

Обслуговування в ресторані є послугою з виготовлення, реалізації і організації споживання широкого асортименту страв і виробів складного виготовлення з різних видів сировини, промислових товарів, винно-горілчаних виробів, що надається кваліфікованим виробничим і обслуговуючим персоналом в умовах підвищеної комфортності та матеріально-технічного оснащення. Деякі ресторани спеціалізуються на приготуванні страв національної кухні та кухні таких країн. Ресторани надають споживачам, як правило, обіди і вечері, а при обслуговуванні учасників конференцій, семінарів, нарад - повний раціон харчування. Повний раціон харчування відпускають також ресторани при залізничних вокзалах, аеропортах, готелях.

Обслуговування в барі - це послуга з приготування і реалізації широкого асортименту напоїв, закусок, кондитерських виробів, товарів промислового виробництва, створенню умов для їх споживання біля барної стойки або в залі. Обслуговування в барах здійснюється метрдотелями, барменами, офіціантами, що мають спеціальну освіту і пройшли професійну підготовку. Бари повинні мати світлову вивіску; для оформлення залів використовують декоративні елементи, створюючи єдність стилю. У таблиці 1.1 наведено основні відомості про підприємство

Основні відомості про ТОВ «Марінерус»

№ з/п	Реквізити	Інформація
1	ЄДРПОУ	39212331
2	Адреса	49000, Дніпропетровська обл., місто Дніпро, Індустріальний район, ПРОСПЕКТ ГАЗЕТИ «ПРАВДА», будинок 14 А
3	Номер свідоцтва про реєстрацію	12241100002068952
4	Дата державної реєстрації	13.05.2014
5	Середня кількість працівників	28
6	Обслуговування	ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС У ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ, ЛІВОБЕРЕЖНЕ УПРАВЛІННЯ, ЛІВОБЕРЕЖНА ДПІ (ІНДУСТРІАЛЬНИЙ Р-Н М.ДНІПРА)
7	Статутний капітал	50 000 грн
8	Банк обслуговування	АТ КБ «ПриватБанк»

Сформовано автором самостійно

Згідно з класифікацією видів економічної діяльності (КВЕД), ТОВ «Марінерус» проводить наступні види діяльності (рис. 1.1):

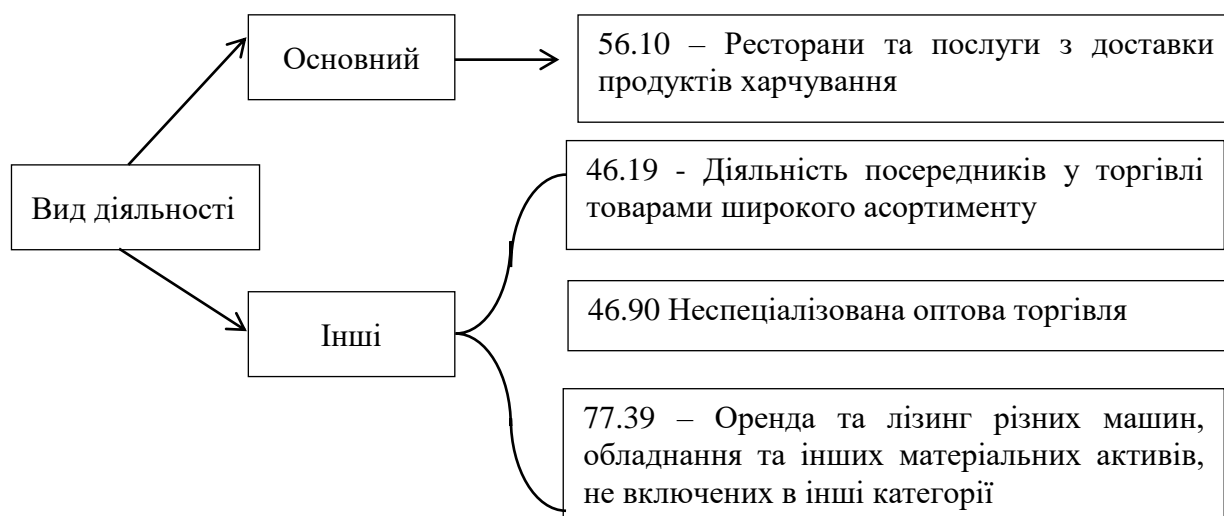

Рис. 1.1. Види діяльності ТОВ «Марінерус» згідно КВЕД

Сформовано автором самостійно

Зважаючи на різні рекомендації МОЗ України, Держпраці та регіональних комісій з питань епідеміологічної безпеки, виділимо такі бажані дезінфекційні заходи в закладах харчування на момент коронавірусу:

- персонал забезпечити індивідуальними засобами захисту (респіратор, одноразові гумові рукавички, окуляри, халат, шапочка/хустинка, взуття, що підлягає дезінфекції); після зняття гумових рукавичок обробляти руки спиртовим антисептиком;

- сприяти регулярній та ретельній чистоті рук працівниками, для цього додатково розмістити диспенсери із дезінфікуючими засобами (станції гігієни рук) у всіх видних місцях (біля робочих місць) та регулярно заправляти їх; забезпечити наявність миючих засобів та протічної води в місцях для миття рук;

- усі робочі поверхні регулярно протирати дезінфікуючими засобами;

- проводити вологе прибирання всіх приміщень з використанням дезінфекційних засобів не менше 3-х разів за зміну з ретельним провітрюванням;

- періодично (часто) проводити дезінфекцію та провітрювання автомобілів і велосипедів, якими здійснюють доставку, та дезінфекцію ємностей, у яких перевозять продукцію закладів громадського харчування;

- максимально застосовувати безконтактну оплату замовлень;

- мінімізувати контакт із замовниками під час замовлення та здійснення доставки продукції.

Держпраці рекомендує застосовувати такі дезінфікуючі засоби для дезінфекції приміщень, як: Амісепт, Гуасепт, Акрилан-преміум клінік, Полідез. Також можна використовувати й інші дезінфікуючі препарати, в інструкції до використання яких передбачено знезараження вірусних агентів. Використання засобів необхідно проводити згідно із вказаними в інструкції параметрами.

Бажано звести до мінімуму контакти між працівниками закладу громадського харчування. Для цього забезпечити, щоб в одному окремому

приміщенні не знаходилось більш ніж 10 осіб одночасно та на безпечній відстані (понад 2 м) одне від одного. Крім цього, зони для переодягання працівників варто організувати так, щоб звести контактування одне з одним до мінімуму.

Заклади громадського харчування можуть застосовувати такі шляхи доставки своєї продукції замовникам:

1) здійснювати доставку власними силами за допомогою штатних працівників-кур'єрів (або шляхом переведення на посаду кур'єрів, приміром, офіціантів за їх згодою);

2) скористатись послугами кур'єрських служб доставки (як-от Glovo, Uber Eats, Raketa, Menu.ua. тощо), однак слід враховувати, що такий формат може передбачати оплату 25—30% від вартості замовлення;

3) поєднати перший і другий шлях залежно від умов замовлення та економічної доцільності.

1.2 Фінансовий аналіз діяльності ТОВ «МАРІНЕРУС»

Ресторан «Марінерус» приділяє багато уваги подальшому розвитку підприємства, інноваційним технологіям, модернізації виробництва, розширенню асортиментного переліку та покращенню послуг. Так з 2017 року починаючи з однієї торгівельної площі 70м² на 35 посадкових місць розширилось до двох торгівельних залів загальною площею 240м² на 100 посадкових місць та магазину, який розташований в одному із приміщень. У таблиці 1.2 наведено основні техніко – економічні показники.

Основними джерелами інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану підприємства служить фінансова звітність.

До складу фінансової звітності входить:

– форма 1 – «Баланс» (це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на конкретну дату його активи, зобов'язання і власний капітал);

– форма 2 – «Звіт про фінансові результати» (це звіт про доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства);

- форма 3 – «Звіт про рух грошових коштів» (це звіт про грошові потоки підприємства за відповідний період);
- форма 4 – «Звіт про власний капітал»;
- форма 5 – «Примітки до річної фінансової звітності».

Результати проведеного аналізу використовуються для підготовки рекомендацій щодо подальшої діяльності підприємства, прогнозування його майбутнього фінансового стану або ін. Загальний стан підприємства за 2018 – 2020 роки наведено в таблиці 1.2, яка побудована за даними фінансово-господарських показників.

Таблиця 1.2

Основні техніко-економічні показники підприємства

Найменування показника	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відхилення в абсолютн. виразі (+/-)		Відхилення у відносному виразі, %	
				2018 рік	2019 рік	2019р ік	2020 рік
Виторг від реалізації продукції, тис. грн.	2848	3285	4984	437	1699	1,2	1,5
Валові витрати на весь об'єм виробн., тис. грн.	1993,6	2068	2624	74,4	556	1,03	1,3
Чистий прибуток від реалізації, тис. грн.	854,4	1218	2360	363,6	1142	1,4	1,9
Чисельність працюючих, осіб	28	32	32	4	0	0	0
Фонд оплати праці, тис. грн.	252	326,4	326,4	74,4	1,3	0	0
Продуктивність праці, тис. грн./чол.	101,7	102,6	155,75	0,9	1	53,5	1,5

З даних таблиці 1.2 видно, що у 2019 році виторг від реалізації збільшився на 437 тис. грн., за рахунок збільшення чисельності працюючих, яких залучають для організації навчально-розважального клубу. Також

збільшилися валові витрати на весь об'єм на 1,03% за рахунок росту фонду оплати праці на 1,3%.

Загальні витрати на виробництво у 2020 році виросли на 556 тис. грн., що пояснюється відкриттям магазину, та збільшенням виторгу від реалізації на 1,5%.

Рентабельність продажу обчислюють діленням чистого прибутку на суму виторгу від реалізації продукції:

$$R_{п} = Ч_{п} / В,$$

$$R_{п} 2018 = 854,4 / 2848 = 3,3\%,$$

$$R_{п} 2019 = 1218 / 3285 = 2,7\%,$$

$$R_{п} 2020 = 2360 / 4984 = 2,1\%.$$

Оцінку ефективності діяльності підприємства проводять не лише за показниками витрат і збитків, але й за показником рентабельності. Оцінку динаміки рентабельності продажу виконаємо в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Оцінка динаміки рентабельності продажу

Показники	За 2018 рік	За 2019 рік	За 2020 рік	Відхилення 2019-2018 р.	Відхилення 2020-2019 р.
Чистий прибуток, тис. грн.	854,4	1218	2360	+363,6	+1142
Виторг від реалізації продукції, тис. грн.	2848	3285	4984	+437	+1699
Рентабельність продажу, %	3,3	2,7	2,1	-0,6	-0,6

Так при збільшенні чистого прибутку по 2019 та 2020 роках, не дає росту рентабельності. Це зумовлено специфікою роботи ресторану, бо при своїй діяльності підприємство для збільшення виторгу від реалізації пропонує покупцям акції, знижки та подарунки.

В результаті ретельно проведеного аналізу фінансової діяльності підприємства можна зробити висновок, що загальне та фінансове становище підприємства є стабільним та стійким.

Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності повинне знаходитися в межах 0,2-0,35. Ринкова стійкість визначається сукупністю показників, що характеризують рентабельність підприємства, ефективність менеджменту, ділову активність, інвестиційну діяльність, дивідендну політику й інше. Розглянемо сукупність показників, що характеризують фінансову стійкість підприємства в самостійності, незалежності у використанні власних засобів. Аналіз фінансової стійкості проведемо в таблиці 1.4

Таблиця 1.4

Аналіз фінансової стійкості

Показник	На початок звітнього періоду 2019 року	На кінець звітнього періоду 2019 року
Власний капітал, тис.грн.	2303,9	5063,4
Необоротні активи, тис.грн.	1799,9	3675,9
Власні оборотні кошти, тис.грн.	504	1387,5
Наявність власних і довгострокових джерел покриття запасів, тис.грн.	504	1387,5
Короткострокові кредити і позики, тис.грн.	260,1	426,7
Загальний розмір основних джерел покриття запасів, тис.грн.	764,1	1814,2
Запаси, тис.грн.	309	577,2
Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів, тис.грн.	+195	+810,3
Надлишок (+) або нестача (-) власних засобів і довгострокових кредитів і позик, тис.грн.	+195	+810,3
Надлишок (+) або нестача (-) власних джерел покриття запасів, тис.грн.	+455,1	+1237
Тип фінансової стійкості	хитлива	Нормальна
Запас стійкості фінансового стану, днів	+58,6	+70
Надлишок (+) або нестача (-) засобів на 1 грн. запасів, коп.	1,47	2,14

Джерело: Складено автором самостійно

У відповідності зі стандартами фінансової звітності саме ці показники відображають напрямок фінансової діяльності підприємства. По визначенню, це діяльність, що обумовлює зміни розміру і складу власного і позикового капіталу підприємства.

1.3 Ринкове позиціонування підприємства ТОВ «МАРІНЕРУС»

Розмір доходів торговельного підприємства, який отримується від різних видів діяльності, є функцією від обсягу проведення відповідних операцій (торговельних, виробничих, посередницьких) та рівня цін, які встановлюються на них [5].

Обґрунтування цін на товари, роботи, послуги підприємства є визначальним рішенням, від якого залежить успіх усієї комерційної діяльності підприємства, ефективність його функціонування. Практична реалізація самостійності підприємства з питань встановлення цін на товари (продукцію, роботи, послуги), які реалізуються, передбачає розробку його цінової політики, яка являє собою систему рішень підприємства, пов'язаних із визначенням рівня цін.

Аналіз ринку громадського харчування України, проведений компанією Pro-Consulting, дозволяє отримати цілісну картину тенденцій і процесів, що протікають в досліджуваній сфері бізнесу.

Ця інформація буде цікава як підприємцям, що є власниками ресторанів, кафе, закладів громадського харчування інших форматів, для тих, хто тільки збирається виходити на даний ринок, і які шукають відповідний готовий бізнес-план, так і широкій громадськості нашої країни, представники якої виступають в ролі безпосередніх споживачів послуг громадського харчування та хотіли б бути в курсі останніх віянь в цій сфері життя.

Для задоволення потреби в інформації з даної теми, компанією Pro-Consulting спеціально для InVenture підготовлений аналітичний огляд ринку харчування поза домом в Україні. Аналіз ресторанного ринку України показує, що якщо наша країна продовжить розвиватися в напрямку

досягнення європейського рівня життя, то підприємці, які вклали гроші в цю галузь, можуть готуватися до зростання доходів. На відміну від відвідувачів фаст-фудів, український ринок харчування поза домом сягатиме повного насичення ще довго. Навіть в Києві, який є лідером і законодавцем мод у цій області, одне посадочне місце в кафе або ресторані доводиться на 30 жителів, в той же час в середньому по Європі умовна чергу до столика складається всього з восьми чоловік.

На рисунку 1.2 наведено кількість закладів харчування в Україні за версією компанії Pro-Consulting.

Джерело: дані Державної служби статистики, оцінка Pro-Consulting

Рис. 1.2 Кількість закладів харчування в Україні

Сильними сторонами конкурентів на ринку є:

- стабільна якість;
- гарний сервіс;
- наявність широкого асортименту продукції;
- хороша репутація;
- сильна торгівельна марка;

Основними конкурентами на ринку громадського харчування є:

- ресторан «Горец»;
- ресторан «Пузата Хата»;

- фешен-кафе «Риба Андрій»;
- кафе «Мищі Бляхера»;
- кафе «Менделєєв»;

Головним конкурентним плюсом кафе «Менделєєв» та ресторану «Мищі Бляхера» є відносно низька ціна, приблизно на 10-15% менша ніж в «Горец». Обидва підприємства мають гарне розташування біля офісних центрів та банків але не стабільна якість не сприяє подальшому розвитку.

Кафе «Пузата Хата» має вдале розташування у центральному парку, там дуже багато відпочиваючих, але нестабільна якість та не найкращий сервіс не може гідно конкурувати з іншими.

За даними незалежної комісії, по замовленню приватного видання, журналу ресторанний гід «Кульбаба», було проведено опитування місцевих жителів на задоволеність станом громадського харчування. В опитуванні приймали участь 2 тисячі працюючих віком від 22 до 40 років, які відвідують ресторани або кафе не менш одного разу на тиждень. Опитувані розглядали 40 підприємств по 10 показниках, це лише лідери які увійшли до таблиці 1.5

Таблиця 1.5

Оцінка соціологічного опитування на задовільність ресторанів

Показники	«Горец»	«Пузата Хата»	«Риба Андрій»	«Мищі Бляхера»	«Менделєєв»	«Артист»	«Марінерус»	«Зефір»
Сервіс	5	5	3	3	3	3	2	3
Асортимент	5	3	3	4	3	4	5	5
Аудиторія	5	5	2	2	3	3	2	5
Зручне розташування	5	2	2	2	5	5	5	3
Ціна	4	4	4	4	5	5	4	5
Інтер'єр	5	4	3	3	4	4	4	4
Репутація	5	5	3	2	2	4	4	4
Торгівельна марка	4	5	3	3	3	3	3	4
Реклама	3	5	2	2	2	2	2	5
Всього	46	43	28	27	32	36	34	43

Хочу відмітити що саме якісний товар (імпортний товар) та гарний сервіс (підприємство не економить на обслуговуванні) впливають на високу ціну. Не маючи сильної підтримки зі сторони франчайзингової мережі та бурхливої рекламної компанії стати передовим закладом харчування неможливо

Для залучення замовників заклад громадського харчування може пропонувати доставку замовлень за рахунок кафе/ресторану, запроваджувати бонуси та промокоди, а також забезпечувати доставку продукції в різних форматах: готову до споживання (ready to eat) або у напівготовності (ready to cook). Також варто бути готовим до виключення з меню закладу дорогих страв і таких, що не користуються великим попитом. Можливо, доведеться цілком переглянути меню і обмежитись вузьким асортиментом найбільш популярної та зручної для транспортування продукції.

Висновки до розділу 1

Завдяки дослідженню особливостей функціонування підприємства ТОВ «Марінерус» у сучасних умовах господарювання були здійснені наступні висновки:

1. Ресторан - підприємство ресторанного господарства з широким асортиментом страв складного приготування, включаючи замовлені і фірмові, винно-горілчані, тютюнові і кондитерські вироби, з високим рівнем обслуговування в поєднанні з організацією дозвілля. Залежно від якості послуг, що надаються, рівня і умов обслуговування вони поділяються на класи: «люкс», «вищий», «перший». Обслуговування в ресторані є послугою з виготовлення, реалізації і організації споживання широкого асортименту страв і виробів складного виготовлення з різних видів сировини, промислових товарів, винно-горілчаних виробів, що надається кваліфікованим виробничим і обслуговуючим персоналом в умовах підвищеної комфортності та матеріально-технічного оснащення.

2. Загальні витрати на виробництво у 2020 році виросли на 556 тис. грн., що пояснюється відкриттям магазину, та збільшенням виторгу від реалізації на 1,5%. Рентабельність продажу обчислюють діленням чистого прибутку на суму виторгу від реалізації продукції:

$$P_{п} = Ч_{п} / В,$$

$$P_{п\ 2018} = 854,4 / 2848 = 3,3\%,$$

$$P_{п\ 2019} = 1218 / 3285 = 2,7\%,$$

$$P_{п\ 2020} = 2360 / 4984 = 2,1\%.$$

3. Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності повинне знаходитися в межах 0,2-0,35. Коефіцієнт характеризує здатність підприємства негайно ліквідувати короткострокову заборгованість. У нашому випадку в підприємства не вистачає коштів для ліквідації термінових зобов'язань. Ринкова стійкість визначається сукупністю показників, що характеризують рентабельність підприємства, ефективність менеджменту, ділову активність, інвестиційну діяльність, дивідендну політику й інше.

4. Обґрунтування цін на товари, роботи, послуги підприємства є визначальним рішенням, від якого залежить успіх усієї комерційної діяльності підприємства, ефективність його функціонування. Практична реалізація самостійності підприємства з питань встановлення цін на товари (продукцію, роботи, послуги), які реалізуються, передбачає розробку його цінової політики, яка являє собою систему рішень підприємства, пов'язаних із визначенням рівня цін.

5. Головним конкурентним плюсом кафе «Менделєєв» та ресторану «Мищі Бляхера» є відносно низька ціна, приблизно на 10-15% менша ніж в «Горец». Обидва підприємства мають гарне розташування біля офісних центрів та банків але не стабільна якість не сприяє подальшому розвитку. Кафе «Пузата Хата» має вдале розташування у центральному парку, там дуже багато відпочиваючих, але нестабільна якість та не найкращий сервіс не може гідно конкурувати з іншими.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІК ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «МАРІНЕРУС»

2.1 Економічний зміст, склад і класифікація готової продукції

Готовий продукт є основною частиною виробничого процесу. У багатьох видах діяльності є готові продукти, які були виготовлені основними цехами підприємств і призначені для продажу покупцям або власного споживання (відпуск для потреб виробництва).

Готова продукція є частиною оборотних активів. У складі оборотних активів готова продукція має велике значення. Важливо правильне документальне відображення продукції, а також ведення обліку, оскільки реалізація готової продукції впливає на фінансові результати підприємства. Показники реалізованої готової продукції формують доходи підприємства. Випуск продукції, виконання робіт та надання послуг є кінцевим етапом операційної діяльності підприємства.

Для визначення терміну готової продукції розглянемо обґрунтування сутності від різних вітчизняних авторів у таблиці 2.1:

Таблиця 2.1

Сутність визначення поняття «готова продукція»

Автор	Визначення терміну
Ламискін І.А. [1]	Готова продукція – це матеріальний результат виробничої діяльності підприємства. Крім випуску речовинної продукції (машин, взуття, одягу, хліба, цукерок тощо), підприємство може виконувати певні роботи для інших підприємств або надавати їм послуги.
Гудзь Н.В., Денчук П.Н., Романів Р.В. [2]	Готова продукція – продукція, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим договірним актом.

Продовження таблиці 2.1

Ткаченко Н.М. [3]	Готова продукція являється частиною матеріально виробничих запасів, призначених для продажу (кінцевий результат виробничого циклу, активи, завершені обробкою (комплектацією), технічні та якісні характеристики яких відповідають умовам договору або вимогам інших документів, у випадках, встановлени законодавством)
Бутинець Ф.Ф. [4]	Готова продукція - повністю завершена обробкою, укомплектована, яка пройшла необхідні випробування. Це виріб (або напівфабрикат), послуга, робота, що пройшли всі стадії технологічної обробки на підприємстві, відповідають затвердженим стандартам або умовам договору, прийняті технічним контролем підприємства і здані на склад або замовникові - згідно з діючим порядком прийняття продукції
Сопко В.В. [5]	Готова продукція - це виріб (або напівфабрикат), послуга, робота, що пройшли всі стадії технологічної обробки на даному підприємстві, відповідають затвердженим стандартам або умовам договору, прийняті технічним контролем підприємства і здані на склад або замовникові - покупцеві згідно з діючим порядком прийняття продукції.
Писаренко Т.М. [6]	Готова продукція - об'єкт облікової системи промислового підприємства, що поєднує організаційні інструменти обліку виробництва і продажу продукції, виступає засобом для досягнення основної мети функціонування підприємства.

Отже, проаналізувавши визначення готової продукції від різних авторів, можна зробити висновок, що готова продукція – це актив, отриманий у результаті виробництва, який пройшов відповідну обробку, технічні випробування (якщо проведення їх необхідно), відповідає якісним характеристикам та укомплектована належним чином.

Готова продукція є складовою запасів, тому і оцінюється, як запаси.

Первісну вартість запасів, які були виготовлені підприємством визнають за виробничою собівартістю, відповідно до п. 10 П(С)БО 9 «Запаси» [7]. Визначення собівартості відбувається згідно з П(С)БО 16 «Витрати» [8]. Для

розуміння сутності готової продукції слід звернути увагу на класифікацію, яка наведена на рисунку 2.1.

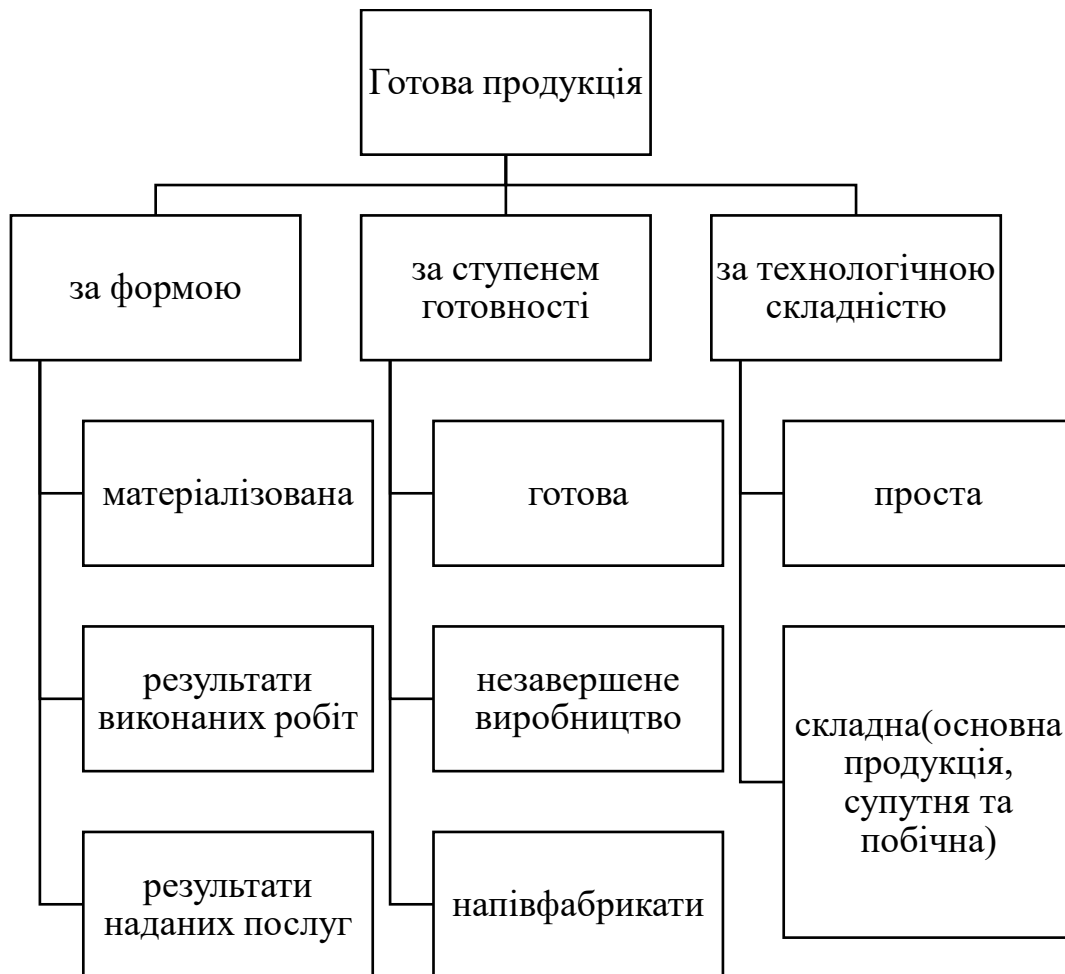

Рис 2.1. Класифікація готової продукції

Джерело: Розроблено самостійно

За формою:

- матеріалізована – має матеріальну форму;
- результати виконаних робіт – сторони укладають договір, згідно якого, підрядник зобов’язується виконати роботи за технічним завданням замовника; замовник у свою чергу зобов’язується прийняти роботу та здійснити оплату за виконані послуги;
- результати наданих послуг – сторони також укладають договір, але послуга споживається в процесі (наприклад, споживання електроенергії на протязі місяці);

За ступенем готовності:

- готова – продукція, яка пройшла всі етапи виробничого процесу;
- незавершене виробництво - продукція, яка не пройшла всі етапи виробничого процесу;
- напівфабрикати – продукція, яка споживається для іншого, більш складнішого виду продукції або яка підлягає подальшій обробці;

За технологічною складністю:

- проста – продукція, яка у виробництві не передбачає складного технологічного процесу;
- складна - продукція, яка у виробництві передбачає складний технологічний процес;
- основна – продукція, при використанні якої, підприємство отримує найбільш економічну вигоду.
- супутня – це продукція, яка отримується у процесі виробництва одночасно з основною, вона вимагає додаткової обробки, але також може споживатись чи реалізовуватись споживачам у початковому вигляді;
- побічна - відповідає технічним умовам і стандартам, яка приймається відділом технічного контролю, яка призначається для подальшої переробки або відпуску покупцям.

Розуміння класифікації готової продукції дає можливість більше детальніше визначити сутність готової продукції, а також мати уявлення яких видів буває продукція. Потрібно розуміти до якого виду має відношення вироблена продукція у обліку.

2.2 Нормативно – правове регулювання обліку готової продукції

Важливу роль у точному відображенні інформації в обліку та здійсненні внутрішнього аудиту готової продукції відіграє нормативно правове регулювання. А також регулювання обліку і аудиту виробництва цієї продукції.

Основним документом, який регулює бухгалтерський облік є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996/XIV [9]. Цей закон передбачено для регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні. Головна мета закону виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання, передача правдивої та неупередженої інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень. [9]

Для відображення інформації в бухгалтерському обліку про товарно-виробничі запаси та розкриття їх у фінансовій звітності визначає Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси».

Податковий кодекс України від 07.11.2020, підстава - 786-IX [10] також є одним з основних законів, які регулюють ведення обліку готової продукції та виробництва

Для синтетичного обліку запасів передбачено рахунок 26 «Готова продукція». Витрати на виробництво готової продукції, робіт, послуг обліковуються на а рахунку 23 "Виробництво". Для цілей синтетичного обліку запасів та витрат на виробництво передбачено «План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» [12], а також Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [13], яка необхідна. Ця інструкція включає у себе перелік рахунків і схем реєстрації та групування на них фактів фінансово-господарської діяльності (кореспонденція рахунків) у бухгалтерському обліку, яка встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств. [13]

Регулювання цін та ціноутворення проходить за допомогою Закону України «Про ціни і ціноутворення» від 16.10.2020, підстава - 124-IX. [14] Цей Закон необхідний для визначення основних засад цінової політики. Він регулює відносини, що виникають у процесі формування, встановлення та застосування цін, а також здійснення державного контролю (нагляду) та спостереження у сфері ціноутворення.

Згідно Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторської діяльності» від 01.07.2020 підстава – 79-IX [15] аудитори та суб'єкти аудиторської діяльності провадять аудиторську діяльність відповідно до міжнародних стандартів аудиту. [15] Аудиторські стандарти у свою чергу надають інформацію про вимоги та основні заходи для результативної перевірки. Ці стандарти зазначають підхід до проведення перевірки та принципи, яких необхідно дотримуватись.

Нормативно-правове регулювання має суттєвий вплив на достовірність, правильність, обліку та аудиту виробництва і готової продукції. Невідповідність інформації бухгалтерського обліку законодавству карається штрафом, тому важливо здійснювати облік у відповідності із законодавчою базою.

2.3 Документальне оформлення операцій з готовою продукцією

При документальному оформленні руху готової продукції необхідно притримуватись правил, норм та методів заповнення облікової документації, яка має економічну вагу та інформація у ній відображена відповідно чинного законодавства.

Облік готової продукції починається на виробництві. Уповноважена особа, яка веде облік у цеху складає виробничий акт за кожним найменуванням продукції та відображає всю сировину й матеріали, які використовуються для виробництва готової продукції (рис.2.2). Це дає змогу визначити матеріали, які матеріали було витрачено на виробництво виробів.

Для незавершеного виробництва використовують виробничі акти відміткою «Незавершене виробництво».

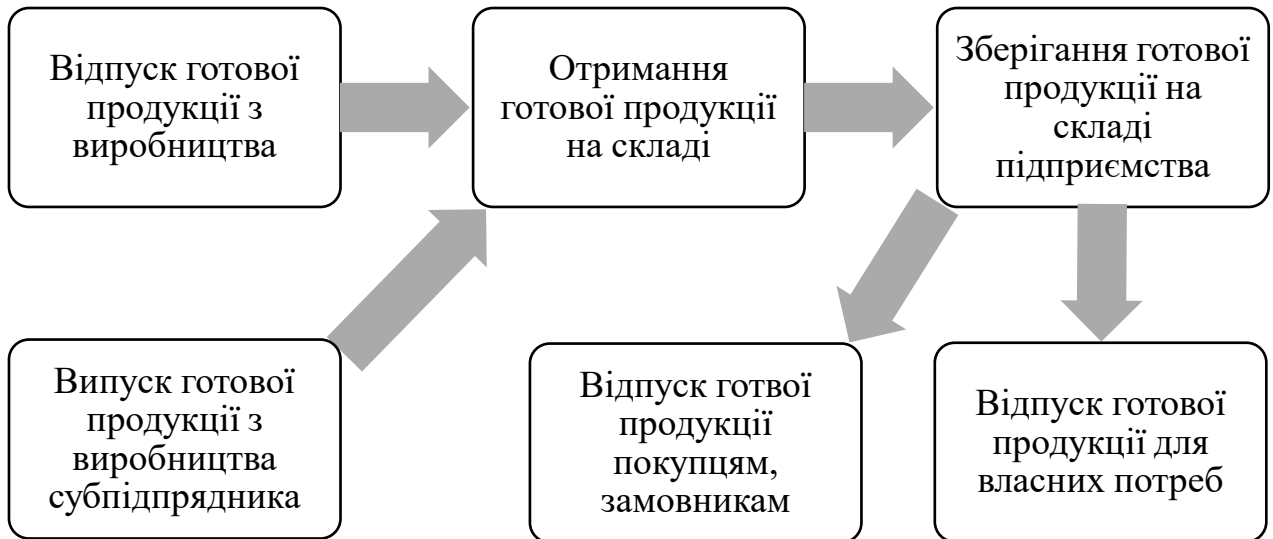

Рис. 2.2 Рух готової продукції на прикладі ТОВ «Марінерус»

При надходженні готової продукції від постачальників матеріально-відповідальна особа складає прибутковий ордер (форма М-4) в одному екземплярі та заповнює на підставі документів постачальника. Особа, яка уповноважена оформляти надходження готової продукції на склад повинна здійснити перевірку фактичної наявності продукції з даними постачальник. Після перевірки, якщо всі дані відповідають дійсності, готова продукція оприбутковується на склад. Якщо було виявлено розбіжності між документами постачальника та фактично прийнятою продукцією або у разі відсутності документів використовують Акт про приймання матеріалів (форма № М-7). Складається він у двох екземплярах. При складанні необхідна присутність уповноваженої особи постачальника та матеріально-відповідальної особи. Один екземпляр для бухгалтерії, а другий для відділу постачання. У разі висування претензій до постачальника другий екземпляр

надається юристу. На рисунку 2.3 наведено документальне оформлення руху готової продукції на досліджуваному підприємстві.

Рис. 2.3 Рух готової продукції на підприємстві

Джерело: Узагальнено автором

Для обліку готової продукції на складі використовують картки складського обліку. Відображення здійснюється у кількісному виразі поділяючи продукцію за видами. Картки складського обліку потрібні для відображення надходження, вибуття готової продукції та розраховують залишки на кінець дня. Також використовують накопичувальну відомість, яка необхідна для обліку готової продукції у натуральному і вартісному виразі, яка заповнюється підставі виробничих актів.

У кінці місяця підраховують підсумки з надходження готової продукції. Шляхом множення кількості виробів на ціни, знаходиться планова (або відпускна) собівартість продукції. Після визначення бухгалтерією фактичної собівартості продукції, аналітичні дані про собівартість переносяться до накопичувальної відомості. Для разового використання складають накладну-вимогу. На рисунку 2.4 наведено реалізацію готової продукції.

Рис. 2.4 реалізація готової продукції

Джерело: Розроблено автором

У разі реалізації готової продукції покупцям використовують рахунок-фактура, який надається покупцям для сплати необхідної суми за продукцію. Він виписується на підставі складеного договору з покупцями, містить у собі найменування товару, кількість та ціну продукції з урахуванням ПДВ (якщо особа є платником податку на додану вартість). При відпуск готової зі складу на склад покупця складають видаткову накладну. Для постачання продукції на склад підприємства-покупця необхідно скласти товаро-транспортну накладну. Виписується у 3 екземплярах: один залишається на підприємстві, один для водія та екземпляр для покупця. Також постачальник складає податкову накладну, яка завантажується до Єдиного державного реєстру.

2.4 Синтетичний та аналітичний облік готової продукції

На час карантину бажано уникати розрахунків готівкою і використовувати максимально безконтактну оплату. А тому, завдяки

сучасним технологіям, замовники можуть оплатити вартість замовлення, наступним ином:

— на сайті закладу громадського харчування за допомогою платіжних систем і платіжної картки;

— за безготівковим розрахунком;

— кур'єру із застосуванням платіжної картки шляхом безконтактної оплати;

— за допомогою електронних грошей — закладу громадського харчування або кур'єру;

— за допомогою QR-коду — закладу громадського харчування

Облік у закладах громадського харчування здійснюють за одним із двох методів: торговельним або виробничим. За торговельним методом дохід від реалізації продукції власного виробництва і закуповуваних товарів відображають на субрахунку 702 «Дохід від реалізації товарів». А собівартість реалізованих покупцям страв власного виробництва показують записами:

- 1) Дт 902Кт 23 — на суму собівартості,
- 2) Дт 285 Кт 23 — на суму торгової націнки.

При цьому собівартість закуповуваних товарів відображають записами:

- 1) Дт 902 Кт 282 — на суму собівартості,
- 2) Дт 285 Кт 282 — на суму торгової націнки.

За виробничим методом дохід від реалізації продукції власного виробництва показують на субрахунку 701 «Дохід від реалізації готової продукції», а собівартість реалізованої продукції власного виробництва списують на субрахунок 901. Водночас дохід від реалізації закуповуваних товарів відображають на субрахунку 702 «Дохід від реалізації товарів», а їх собівартість — списують на субрахунок 902.

За обох методах обліку витрати на доставку продукції (зарплату власних кур'єрів, витрати на пальне тощо й оплату послуг служб доставки) відображають у складі витрат на збут на рахунку 93.

Облік розрахунків за послуги кур'єрської служби доставки можна здійснювати на субрахунку 631 або 685. Для обліку доставки продукції закладу громадського харчування доцільно до рахунку 23 відкрити субрахунки, наприклад: 232 "Продукція, передана власному кур'єру" та 233 "Продукція, передана службі доставки". Порядок відображення адресної доставки продукції закладу громадського харчування наведено у таблиці 2.2

Таблиця 2.2

Фрагмент здійснення обліку готової продукції

№ з/п	Зміст операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Передано сировину у виробництво	23	281	48000
2	Покупці оплатили вартість продукції та адресної доставки за безготівковим розрахунком	311	681	120000
3	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	643	641	20000
4	Передано продукцію власному кур'єру	232	23	40000
5	Передано продукцію кур'єру служби доставки	233	23	8000
6	Кур'єри документально підтвердили доставку продукції замовникам	361	702	120000
7	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	702	643	20000
8	Проведено залік заборгованостей	681	361	120000
9	Відображено у складі витрат на збут послуги служби доставки (отримано акт наданих послуг)	93	631 (685)	4000
10	Відображено податковий кредит з ПДВ	6441	631 (685)	800
11	Зареєстровано податкову накладну в ЄРПН	641	6441	800
12	Оплачено послуги служби доставки	631 (685)	311	4800
13	Відображено внутрішні витрати на збут	93	66, 65, 63, 20, 13	18000
14	Відображено адміністративні витрати	92	66, 65, 63, 13	19000
15	Списано собівартість реалізованої продукції, доставленої власним кур'єром	902	232	40000
16	Списано торговельну націнку (200%)	285	232	80000
17	Списано собівартість реалізованої продукції, доставленої кур'єром служби доставки	902	233	8000
18	Списано торгову націнку (200%)	285	233	16000
19	Відображено фінансовий результат (умовно отримано прибутку — 11000 грн)	791	902	48000
		791	92	19000
		791	93	22000
		702	791	100000

Для залучення замовників заклад громадського харчування може пропонувати доставку замовлень за рахунок кафе/ресторану, запроваджувати бонуси та промокоди, а також забезпечувати доставку продукції в різних форматах: готову до споживання (ready to eat) або у напівготовності (ready to cook). Також варто бути готовим до виключення з меню закладу дорогих страв і таких, що не користуються великим попитом. Можливо, доведеться

цілком переглянути меню і обмежитись вузьким асортиментом найбільш популярної та зручної для транспортування продукції.

2.5 Удосконалення ведення обліку готової продукції

Вдосконалення елементів первинного обліку, наприклад «Журналу реєстрації господарських операцій», сприятиме посиленню контролю обліку готової продукції на підприємстві в цілому. А переведення обліку готової продукції з ручного на автоматизований режим суттєво спростить контроль господарських процесів в умовах зростання обсягів інформації.

Вдосконалення елементів первинного обліку, наприклад «Журналу реєстрації господарських операцій», сприятиме посиленню контролю обліку готової продукції на фірмі (підприємстві) в цілому. А переведення обліку готової продукції з ручного на автоматизований режим визначально спростить контроль господарських процесів в умовах зростання об'ємів інформації. Слід зазначити, що за умов зростання об'ємів інформації продуктивне вирішення питань управління програмою виробництва та реалізації на підприємстві можливе тільки із введенням автоматизованих систем оперативного та управлінського обліку

Покращення обліку готової продукції потрібно:

- розмежувати витрати на збут, які пов'язані з доведенням існуючої продукції до споживача та маркетингові витрати, котрі виникають у зв'язку з вивченням і заохоченням попиту, пошуком інформації про ринки збуту і розширенням частки ринку виробника ;

- користуватися у розрахунках із покупцями такі форм безготівкових розрахунків: попередню оплату за продукцію й акредитивну форму розрахунків;

- логістичні способи та прийоми управління випуском і збутом продукції;

- ввести систему внутрішньої перевірки стану готової продукції;

- використовувати більш детальний облік готової продукції, а саме введення нових субрахунків, які дадуть змогу контролювати додаткові грошові надходження.

Проблема дослідження можливостей програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку готової продукції і створення внутрішньої мережі з'єднаних між собою автоматизованих робочих місць для прийняття на підставі обробленої інформації ефективних управлінських рішень є актуальною. Таким чином, однією з складових ефективності організації обліку наявності та руху готової продукції є високий рівень використання облікової інформації для оцінки якісних та кількісних характеристик готової продукції.

Для вдосконалення обліку готової продукції та її реалізації вважаємо за необхідне розмежувати витрати на збут, які пов'язані з доведенням існуючої продукції до споживача (тара, упаковка, вантажні роботи, транспортування, складування, витрати на утримання складів, магазинів, торгового персоналу тощо) та маркетингові витрати, що виникають у зв'язку з вивченням і стимулюванням попиту, пошуком інформації про ринки збуту і розширенням частки ринку виробника.

Для деталізації обліку готової продукції на підприємствах харчування слід використовувати субрахунки 261 «Основна продукція» та 262 «Супутня продукція», а також 263 «Побічна продукція», та 264 «Продукція передана в утилізацію».

На мою думку, доцільно показувати інформацію про зміни у формуванні собівартості в бухгалтерському обліку з метою більш точного віднесення витрат до її складу і всебічного контролю за процесом виробництва продукції. Одночасно, з метою підвищення ефективності виробництва підприємства повинні, як і раніше, активно вести управлінський облік. Для цього необхідно насамперед визначити номенклатуру витрат для планування й обліку конкретного цеху, ділянки; розробити методику підрахунку й оцінки залишків незавершеного виробництва, а також порядок

визначення результатів господарської діяльності. Удосконалення бухгалтерського обліку собівартості продукції вимагає аналізу альтернативних напрямків облікової політики, обґрунтування оптимальних рішень, що не суперечать міжнародним стандартам. Також існує проблема в обліку готової продукції стосовно плати за отриману продукцію, виконані роботи та надані послуги. Підприємству необхідно знати, які юридичні засоби використовувати для отримання своїх грошей, як правильно організувати роботу зі стягнення дебіторської заборгованості

Висновки до розділу 2

Випуск продукції з виробництва та передача її на склад оформлюється накладними, відомостями, приймально-здавальними документами, актами приймання, в яких вказується: дата, шифр цеху і складу, найменування продукції, номенклатурний номер, одиниці виміру, кількість, ціна за одиницю. Вони виписуються в двох примірниках, один з яких призначений для здавальника, а інший залишається на складі. Кількість виробів, що оприбутковуються на склад, їх вага та обсяг вимірюються, підраховуються і, при необхідності, зважуються.

Покращення обліку готової продукції потрібно:

- розмежувати витрати на збут, які пов'язані з доведенням існуючої продукції до споживача та маркетингові витрати, котрі виникають у зв'язку з вивченням і заохоченням попиту, пошуком інформації про ринки збуту і розширенням частки ринку виробника ;

- користуватися у розрахунках із покупцями такі форм безготівкових розрахунків: попередню оплату за продукцію й акредитивну форму розрахунків;

- логістичні способи та прийоми управління випуском і збутом продукції;

- ввести систему внутрішньої перевірки стану готової продукції;

- використовувати більш детальний облік готової продукції, а саме введення нових субрахунків, які дадуть змогу контролювати додаткові грошові надходження.

Проблема дослідження можливостей програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку готової продукції і створення внутрішньої мережі з'єднаних між собою автоматизованих робочих місць для прийняття на підставі обробленої інформації ефективних управлінських рішень є актуальною. Таким чином, однією з складових ефективності організації обліку наявності та руху готової продукції є високий рівень

використання облікової інформації для оцінки якісних та кількісних характеристик готової продукції.

Для вдосконалення обліку готової продукції та її реалізації вважаємо за необхідне розмежувати витрати на збут, які пов'язані з доведенням існуючої продукції до споживача (тара, упаковка, вантажні роботи, транспортування, складування, витрати на утримання складів, магазинів, торгового персоналу тощо) та маркетингові витрати, що виникають у зв'язку з вивченням і стимулюванням попиту, пошуком інформації про ринки збуту і розширенням частки ринку виробника.

Для спрощення обліку готової продукції на підприємствах харчування слід використовувати субрахунки 261 «Основна продукція» та 262 «Супутня продукція», а також 263 «Побічна продукція», та 264 «Продукція передана в утилізацію».

РОЗДІЛ 3

АУДИТ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «МАРІНЕРУС»

3.1 Планування та організація аудиту готової продукції та витрат на її збут

В сучасних умовах усе більшу увагу приділяють процесу реалізації, під яким розуміють комплекс процедур просування продукції до споживача. Значну роль у підвищенні ефективності цього процесу займає аудит. Закон України «Про аудиторську діяльність» зазначає, що аудит – це перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів

Аудиторська діяльність довела свою ефективність, як в зарубіжних країнах, так і в Україні, але сьогодні в аудиті України виникла напружена ситуація, яку науковці й практики характеризують по різному: від звичайної, робочої до кризової. В основі цих думок лежать більш суб'єктивні фактори, ніж об'єктивний, логічний аналіз реальної ситуації, що і визначило цільову спрямованість даного дослідження, а саме, провести об'єктивний, логічний аналіз реальної ситуації і визначити шляхи подальшого розвитку аудиту в Україні

Для того, щоб аудиторської перевірки була проведена якісно вважає за необхідність дотримуватись чіткої послідовності виконання аудиторських робіт. Для цього необхідно визначити етапи аудиту, а саме:

- планування та визначення аудиторського підходу;
- застосування на практиці засобів контролю;
- проведення аналітичних процедур й безпосередня перевірка здійснених господарських операцій підприємством;

- підведення підсумків аудиту.

Вважаємо, що одним із важливих етапів аудиту буде планування. При цьому аудитор зобов'язаний чітко прогнозувати, контролювати та обліковувати процеси професійної діяльності для того, щоб забезпечити на кожній стадії здійснення аудиту ефективні процедури. На рис. 3.1 наведено аудиторську перевірку витрат на збут.

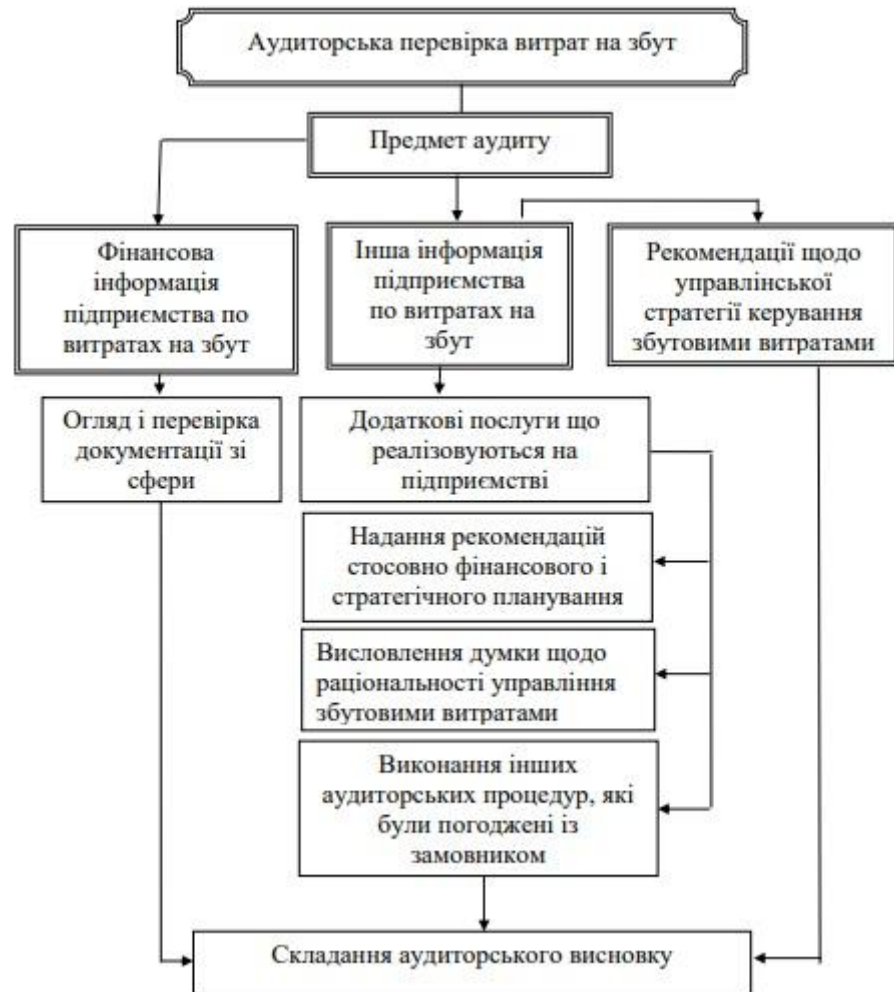

Рис. 3.1 Аудиторська перевірка витрат на збут

Джерело: складено автором самостійно

Оскільки, планування аудиту витрат на збут передбачає визначення не тільки його стратегії й тактики, але і побудову загального плану аудиторської перевірки та складання аудиторської програми, оцінювання обсягу аудиторського контролю.

На нашу думку, планування аудиту – це процес вироблення аудиторської стратегії, де аудитор повинен скласти графік завершення основних етапів операції, який буде відображати пріоритетні завдання аудиторської роботи, та слугувати елементом контролю виконаних операцій. Процес проведення аудиту готової продукції та витрат на збут складається з окремих етапів які відображено на рис. 3.2.

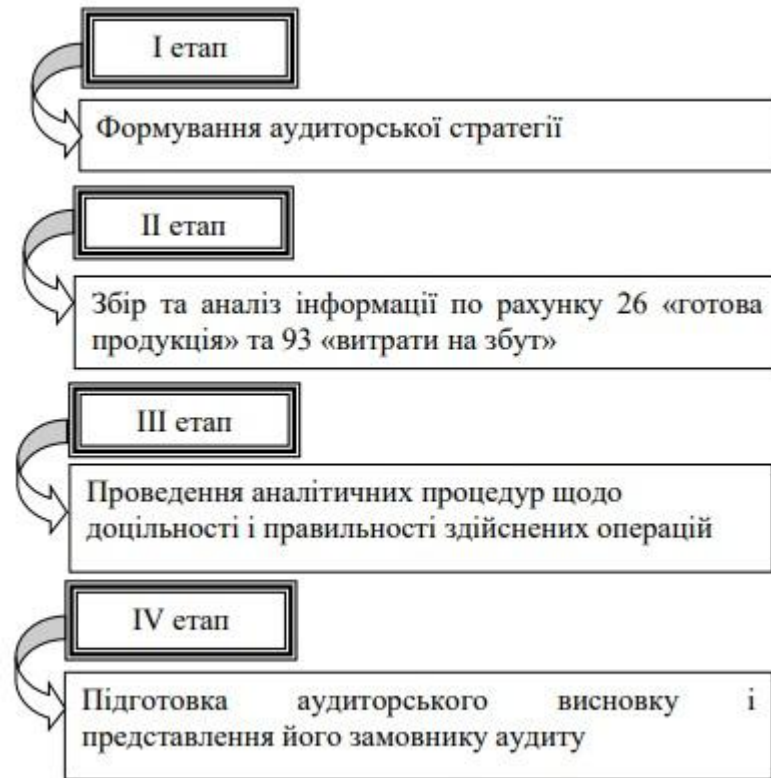

Рис. 3.2 Модель етапів аудиторського процесу

Джерело: складено автором

Отже, в процесі планування аудиту найбільше уваги потребує напрям діяльності замовника, адже має особливості діяльності, кризові умови господарювання, ринки збуту, зміни в структурі виробництва й управління, перспективи розвитку виробництва на перспективу, ефективність контролю, I етап Формування аудиторської стратегії IV етап II етап III етап Збір та аналіз інформації по рахунку 26 «готова продукція» та 93 «витрати на збут»

Проведення аналітичних процедур щодо доцільності і правильності здійснених операцій Підготовка аудиторського висновку і представлення його замовнику аудиту В умовах сьогодення аудитор повинен мати високий професійний рівень знань про досліджувану галузь та саме підприємство клієнта, а саме, для змоги визначити операції та види діяльності, що, на його погляд, можуть суттєво вплинути на фінансову інформацію.

Необхідно також встановити рівень довіри до даних внутрішнього контролю, врахувати в плані та програмі характер, терміни й діапазон аудиторських процедур. Оскільки, внутрішній аудит виступає провідною ланкою в діяльності суб'єкта господарювання й, рекомендовано, в підприємстві включити в штатний розпис посаду внутрішнього аудитора, який зобов'язаний оперативно виявляти помилки допущені у фінансово-господарській діяльності суб'єкта господарювання

Під час планування аудиту готової продукції та витрат на її збут пропонуємо готувати попередній бюджет витрат. Для його визначення варто взяти до уваги попередню оцінку властивого ризику контролю, рівня суттєвості, основні види робіт та попередній досвід, що підлягають виконанню. До рівня суттєвості й ризиків контролю доцільно відносити:

- якість організованого контролю внутрішніми аудиторами, зокрема їх спроможність до виявлення і попередження помилок в обліковій системі підприємства;
- визначення межі суттєвості помилок по господарських операціях для подальшого проведення аудиту;
- вірогідність виявлення суттєвих помилок при веденні обліку на підприємстві, які оцінюються на основі попередніх перевірок;
- виявлення складних господарських операцій, разом з тими, які робилися із використанням суб'єктивного судження бухгалтера.

При здійсненні аудиту аудитору необхідно перевірити у документах такі дані:

- назву суб'єкта підприємницької діяльності, який видав відповідний документ;
- зміст та перелік всіх господарських операцій на основі яких складений даний документ;
- наявність й достовірність підписів відповідальних осіб;
- правильність зазначених сум у платіжних документах та їх відповідність тим, які відображені у рахунках-фактурах;
- доцільність понесених витрат на збут, через перевірку внутрішньої документації, що затверджена керівництвом підприємства й регламентує політику збутових витрат; - правильність перенесення даних, щодо збутових витрат із первинних документів у консолідовану фінансову звітність;
- дотримання основних положень з обліку тари в підприємствах, правильне і своєчасне документальне відображення операцій із заготівлі, надходження та відпуску тари за місцями її зберігання та обґрунтованість витрат на їх ремонт;
- правильність включення до витрат нарахованої заробітної плати працівникам, пов'язаних зі збутовою діяльністю;
- дотримання норм витрат на відрядження працівників, зайнятих збутом готової продукції;
- правильність відображення сплачених штрафів, пеней та неустойок;
- обґрунтованість списання витрат на утримання необоротних активів, пов'язаних із збутом, витрат на гарантійний ремонт, гарантійне обслуговування та інших витрат.

В процесі проведення аудиту на господарюючому суб'єкті пропонуємо дотримуватися запропонованої схеми здійснення аудиту готової продукції та витрат на її збут в досліджуваному підприємстві (рис. 3.3.). Отже, на основі проведеного дослідження, погоджуємось з науковцями-аудиторами, які пропонують забезпечувати організацію аудиторського процесу готової продукції та витрат на її збут за допомогою конкретних стадій. вважаємо, що

доцільно класифікувати на підготовчу, основну та завершальну, адже на підготовчій стадії відбувається проведення інвентаризації.

Рис. 3.3 Схема аудиту готової продукції та витрат на збут

Джерело: сформовано автором самостійно

Під час основної стадії аудиту витрат на збут пропонуємо здійснювати перевірку господарських операцій, пов'язаних зі збутом продукції, та фінансової звітності, де вони відображені. На завершальній стадії вважаємо доцільним проводити аналіз результатів перевірки та скласти звіт про роботу й обов'язково підготувати аудиторський звіт та аудиторський висновок

3.2 Методичні аспекти аудиту готової продукції та витрат на збут

Система управління підприємством має забезпечувати досягнення максимального економічного ефекту його фінансово-господарської

діяльності, постійний розвиток та посилення ринкових позицій. Досягнення таких цілей особливо ускладнюється проявом кризових явищ в економіці України протягом тривалого періоду.

В умовах фінансової кризи підвищується ймовірність порушень бізнес-процесів як об'єктивного, так й суб'єктивного характеру, проявів відвертого шахрайства та фінансових махінацій. Можливість втримати підприємство на ринку у даних умовах забезпечується, перш за все, мінімізацією фінансових втрат. Прийняття оптимальних рішень в умовах динамічного розвитку ринкових відносин базується насамперед на значному обсязі даних, які необхідно зібрати, відповідним чином опрацювати, перетворивши в достовірну інформацію. Формування якісної інформаційної бази, перш за все, щодо внутрішніх процесів на підприємстві виступає об'єктивною передумовою його успіху

До методики документальної перевірки відносять виявлення замаскованих правопорушень, які зовні відбиваються в облікових даних в основному в трьох формах:

- 1) протиріччя в змісті окремого документа;
- 2) протиріччя між змістом декількох взаємопов'язаних документів;
- 3) відхилення від звичайного порядку руху цінностей.

При проведенні аудиторської перевірки з'ясовується, чи дотримуються на підприємстві П(С)БО 9 у частині визначення вартості матеріальних запасів та яка методика застосовується для їх оцінки при їх надходженні. Джерелами для перевірки наявності та руху матеріальних цінностей є реєстри синтетичного і аналітичного обліку, звіти матеріальновідповідальних осіб з прикладеними до них документами, тощо.

При аудиторському дослідженні, аудитор вивчає документи, за допомогою яких відтворює ланцюг господарських фактів від випуску готової продукції до їх зберігання. Дослідження не обмежується вивченням бухгалтерських документів.

Оскільки, аудит не може здійснюватися без досліджень оперативного обліку (наприклад, щоденні оперативні дані про рух готової продукції та інша оперативна інформація, визначена керівництвом суб'єкта господарювання залежно від його специфіки), інформації з діловодства (накази про зміну матеріально-відповідальних осіб; про проведення ревізій, інвентаризацій; про розгляд результатів ревізій та інвентаризацій тощо), висновків спеціалістів (щодо якості та придатності матеріальних цінностей).

При перевірці докладної інформації щодо випуску та збуту готової продукції аудитор використовує наступні методи, а саме:

- перевірка – вивчення проведених записів, документів чи наявності активів (інвентаризація, візуально);
- спостереження – нагляд за процесом або процедурою (спостереження за процесом інвентаризації);
- запит і підтвердження – це процес звернення за необхідною інформацією до внутрішніх служб суб'єкта господарювання.

Зауважимо, що запити можуть бути офіційно-письмові, неофіційно-письмові, усні. Підтвердження – це відповіді на запити; - обчислення – арифметичні дії щодо точності сум у первинних документах й облікових записах чи проведення незалежних підрахунків.

Оскільки, аналітичні процедури – це процедури, які передбачають аналіз важливих фінансових показників та тенденцій з подальшим вивченням відхилень та взаємозв'язків, які суперечать іншій відповідній інформації чи відхиляються від прогнозованих сум.

Основні прийоми аналітичних процедур:

- процентні порівняння;
- коефіцієнтний аналіз фінансового стану підприємства;
- балансовий метод.

Зазначимо, що при балансовому методі відбувається: - порівняння фактичних показників бухгалтерської звітності з плановими (кошторисними).

Класифікація методів аудиту відображена на рисунку 3.4

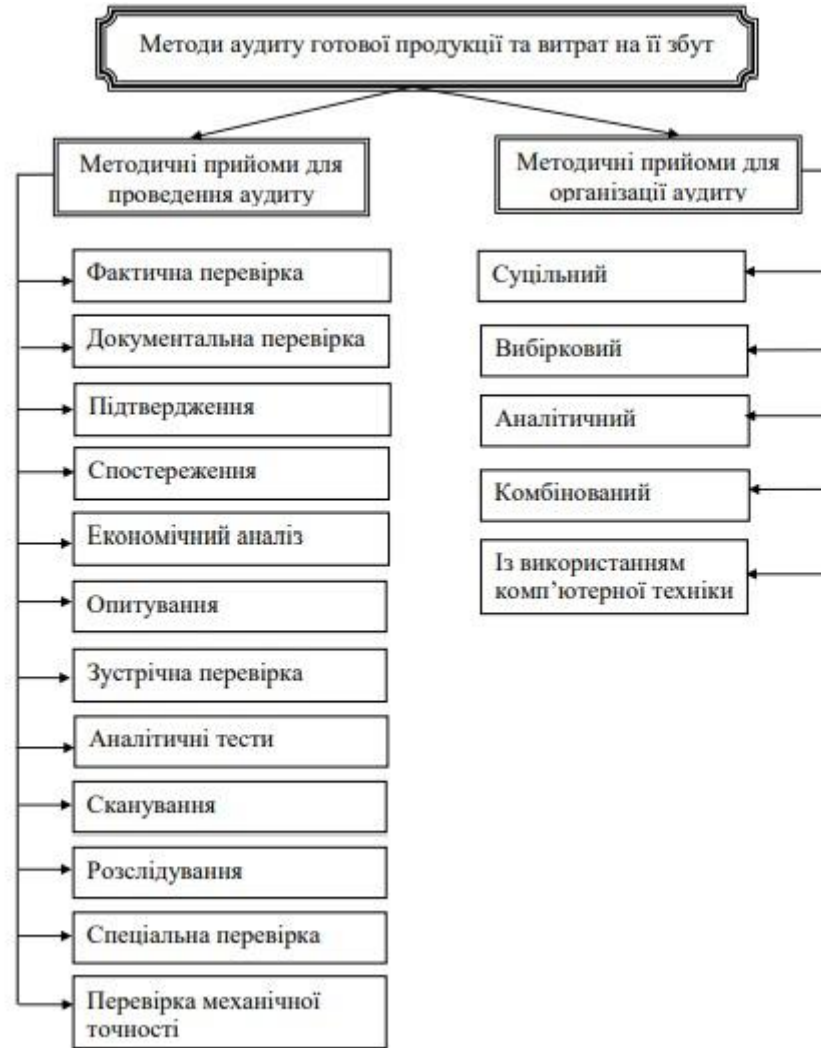

Рис. 3.4 Класифікація методів аудиту готової продукції та витрат на збут

Джерело: розроблено автором

При цьому оцінюється методика планування та перевіряється, чи клієнт у фінансовій звітності не вказав планові показники;

- порівняння фактичних показників бухгалтерської звітності з середніми галузевими даними;

- порівняння фактичних показників бухгалтерської звітності і пов'язаних з ними відносних коефіцієнтів звітного періоду з нормативними значеннями, зіставлення й аналіз змін відносних показників, розрахованих у різні періоди;

- порівняння фактичних показників бухгалтерської звітності з не бухгалтерськими даними (даними, що не увійшли до фінансової звітності);

- аналіз змін протягом певного часу показників бухгалтерської звітності і відносних коефіцієнтів, пов'язаних із ними, при цьому здійснюється порівняння статей балансу і аналіз їх різких змін. Зазвичай аналітичні процедури рекомендується використовувати:

- 1) під час планування аудиторських процедур;

- 2) як процедури перевірки на суттєвість з метою скорочення ризику невиявлення за окремими твердженнями фінансової звітності;

- 3) як остаточний (заключний) огляд фінансової звітності на стадії завершення аудиту.

Найбільш ефективними, вважаємо є документальна та фактична перевірки. Оскільки, саме вони допомагають якісно перевірити витрати на збут шляхом перевірки:

- за суттю – встановлюється доцільність і правовий статус господарських операцій,

- формальної перевірки – перевірка документів на предмет виправлень, достовірності і законності підписів на документах що супроводжують процес збуту;

- арифметичної перевірки – за якої контролюються правдивість математичних розрахунків у звітності.

При застосуванні методичних прийомів організації аудиту готової продукції та витрат на її реалізацію, найраціональнішим вважаємо вибірковий метод. Оскільки перевірятимуться тільки ті ділянки господарської діяльності, що стосуються готової продукції та витрат на її збут, а також прийоми організації аудиту із використанням комп'ютерної техніки, що дасть змогу оперативно провести аудиторські процедури готової продукції та витрат на її реалізацію. Відмітимо, що зловживання та порушення, котрі найчастіше зустрічаються в обліку готової продукції та витрат на її збут наведено на рисунку 3.5

Рис. 3.5 Основні фальсифікації у документах з обліку готової продукції

Джерело: Складено автором

Аудитор особливу увагу приділяє перевірці правильності відображення у журналі №6 даних первинних документів, по відвантаженню готової продукції. Перевіряються всі суми включені у журнал-ордер, у випадку виявлення невідповідності, аудитор з'ясовує причини і відбиває це в акті. При перевірці аудитор з'ясовує законність установа цін на готову продукцію (товари, послуги і роботи). Приступаючи до цієї перевірки, аудитор використовує законодавчі акти України в частині встановлення граничних норм націнок, а також граничного рівня рентабельності продукції.

Правильність застосування цін перевіряється по рахунках постачальників і накладним і платіжним документам на відпустку продукції (товарів, робіт і послуг). При перевірці рахунків установається, чи не допускалися випадки завищення заниження цін, суми торгових націнок на продукцію. Доцільно, щоб аудитор при відпустці продукції торговим

організаціям громадянам на місці продажу переконався в правильності встановлення цін на товари, готову продукцію. Встановлення фактів порушень застосування цін і тарифів, аудитор відзначає в акті перевірки.

Таблиця 3.1

Методика аудиту витрат на збут

№ з/п	Суть питань щодо витрат на збут в підприємстві	Оцінка 0-5 балів	Примітки
1	Правильність віднесення витрат до категорії витрати на збут відповідно до класифікаційних ознак П(С)БО 16 «Витрати»		
2	Вплив ціни реалізації готової продукції підприємства на збутові витрати		
3	Порядок віднесення та списання витрат на збут до собівартості виготовленої продукції		
4	Ефективність та доречність здійснених витрат на збут		
5	Якісний стан складів для зберігання готової продукції призначеної для збуту		
6	Правильність включення до витрат на збут заробітної плати працівників, які забезпечують збут продукції		
7	Здійснення дооцінки та переоцінки об'єктів що задіяні в сфері збуту		
8	Правильність здійснення амортизаційних відрахувань на обладнання призначене для реалізації готової продукції		
9	Вплив транспортно-заготівельних витрат на реалізаційну ціну виготовленої продукції		
10	Порядок ведення внутрішньої документації відділу збуту		
Підсумкова оцінка		Кількість балів	

Сформована методика аудиту витрат, а саме, «Оцінка обліку витрат на збут», дасть змогу в практичній діяльності аудитора робити якісну оцінку ведення обліку витрат на збут в підприємстві. Зокрема основним індикатором

щодо правильності обліку та доречності здійснених витрат на збут виступатиме сума оцінок.

Отже, за результатами наведеної таблиці можна стверджувати, якщо результат перевищує 35 балів, то існують підстави зробити висновок про ефективну збутову політику, яку проводить підприємство. Проте коли оцінка менше 35 балів, то можна зробити висновок, що витрати на збут належним чином не обліковуються, й даний факт господарської діяльності підприємства впливає на зменшення очікуваного прибутку.

3.3 Напрямки вдосконалення аудиту готової продукції

Метою аудиту готової продукції є встановлення законності, достовірності і доцільності здійснених операцій з готовою продукцією, а також правильності їх відображення в обліку та звітності. Завдання проведення аудиту готової продукції по лягає в перевірці: фактичної наявності готової продукції на складах підприємства, наявності первинних документів, за допомогою яких ведеться облік готової продукції, замовлення та фактичного відпуску готової продукції.

Організація аудиторської перевірки у суб'єктів аудиторської діяльності розпочинається з укладання договору на проведення аудиту, в якому визначається мета і завдання аудиторської перевірки. Відповідальні за аудиторську перевірку визначають організаційно - методологічні аспекти організації і методики проведення аудиторської перевірки для досягнення поставленої мети і виконання завдань. Для підтвердження і підвищення якості аудиту доцільно мати правильно сформовану методику визначення основних компонентів організаційнометодологічних аспектів аудиторських перевірок. На нашу думку, таку методику можна представити схематично, і використовувати її в якості стандартної форми для організації усіх аудиторських перевірок

Анкету перевірки готової продукції подано в таблиці 3.2. У програмі аудиту готової продукції відображає основні процедури для вирішення

основних завдань аудиторської перевірки. Одержавши в процесі попереднього планування дані про підприємство, аудитор приступає до розробки загального плану аудиту готової продукції

Таблиця 3.2

Анкета перевірки готової продукції

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Інформація відсутня	Так	Ні	Примітки
1	Яким документом оформлюються випуск із виробництва готової продукції:				
	- Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів;				
	- Накладна;				
	- Прибуткова накладна.				
2	Яким документом оформлюються відвантаження готової продукції покупцю:				
	- Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів;				
	- Накладна;				
	- Видаткова накладна.				
	- Товарно-транспортна накладна.				
3	Чи відпускається готова продукція без довіреності?				
4	Чи використовується для обліку готової продукції на складі Картка складського обліку?				
5	На якому рахунку обліковуються готова продукція:				
	- 20;				
	- 23;				
	- 26;				
	- 28.				
6	Чи є на підприємстві наказ про облікову політику?				
7	Як відображається в обліку випуск готової продукції з виробництва:				
	- Дт 26 Кт 23				
	- Дт 23 Кт 26				
	- Дт 26 Кт 201				
8	Як відображається в обліку списання собівартості реалізованої продукції:				
	- Дт 901 Кт 26				
	- Дт 361 Кт 26				
	- Дт 26 Кт 901				
9	Яка періодичність проведення інвентаризації готової продукції:				
	-раз на рік;				
	-двічі на рік;				
	-не проводиться?				
10	Як ведеться облік готової продукції:				
	-вручну;				
	-автоматизовано;				
	-комбіновано?				
11	Хто на підприємстві приймає рішення про реалізацію готової продукції:				
	-керівник;				
	-головний бухгалтер;				
	-менеджер				

Аудитор не завжди має змогу бути присутнім при проведенні інвентаризації, а тому головним завданням є аналіз документів за результатами проведених інвентаризацій. За результатами аналізу попередніх проведених інвентаризацій аудитор:

- визначає відповідність порядку проведення інвентаризації готової продукції відповідно до чинного законодавства та наказу про облікову політику;

- аналізує порушення, помилки при організації обліку готової продукції на складі та у бухгалтерії, які виявлені у ході інвентаризації;

- визначає та аналізує причини виявлених помилок, порушень та порядок їх усунення;

- робить висновки про організацію бухгалтерського обліку готової продукції та обліку на складі;

- за результатами аналізу виявляє проблемні аспекти обліку;

- планує аудиторські процедури відповідно до отриманих результатів

Для узагальнення результатів аудиторської перевірки пропонуємо перелік таких документів, які спростять процес підготовки аудиторського висновку, а саме (табл. 3.3 – 3.6):

Таблиця 3.3

Перевірка фактичної наявності готової продукції на складах підприємства

Місця зберігання	Вид готової продукції	За даними бухгалтерії	Фактично встановлені дані при інвентаризації	Відхилення	Списання якщо прийшло в негідність	Оприбуткування якщо є зайве

Таблиця 3.4

Перевірка наявності первинних документів, за допомогою яких ведеться облік готової продукції

Період	Накладна	Лімітно – забірні картки	Картка складського обліку	Накладна на відпуск готової продукції

Таблиця 3.5

Перевірка замовлення та фактичного відпуску готової продукції

Покупець	Вид готової продукції	Замовлення готової продукції	Реалізовано готова продукція	Відхилення

Таблиця 3.6

Перевірка правильності визначення залишку готової продукції

Вид готової продукції	Залишок ГП на початок	Випущена ГП з виробництва	Реалізовано ГП покупцям	Залишок готової продукції на кінець

Під час первинного аудиту, процедури аудиту будуть залежати від рівня довіри до результатів попереднього аудиту. Якщо аудит буде базуватися на даних попереднього аудиту, то необхідно уважно вивчити його робочі документи або детально організацію обліку готової продукції, чи адекватним був підхід попереднього аудитора. Для вирішення поставлених завдань аудиту готової продукції пропонуємо робочі документи аудитора (табл. 3.3 – 3.6), які на думку авторів стануть обґрунтованими доказами якісного проведення аудиту готової продукції.

Висновки до розділу 3

Узагальнивши результати здійсненого дослідження аудиту готової продукції та витрат на її збут на досліджуваному підприємстві можна зробити наступні висновки:

1. Аудиторський процес готової продукції та витрат на її збут складається з трьох основних етапів: планування, збору і аналізу інформації, необхідної для оцінки достовірності балансу та фінансової звітності, написання висновку.

2. Метод аудиту витрат розглядається, як поєднання дій, які використовуються для здійснення аудиту готової продукції та витрат на її збут певного підприємства в межах вітчизняної законодавчої бази. Методи аудиту в сучасних умовах запропоновано поділяти на звичайні (некомп'ютерні) і комп'ютерні. Це сприяло б оперативнішому проведенню перевірок, а за стратегічними напрямками – навіть щоденно, а також давало б змогу краще поєднувати документальні і фактичні перевірки.

3. З автоматизації аудиту готової продукції та витрат на її збут відзначимо, що вона охоплює значний перелік проблем, пов'язаних із використанням інформаційних технологій у контролі, аудиті та аналізі фінансової звітності підприємств, в оцінці й надійності інформаційних систем, і, звичайно, у забезпеченні аудиторських процедур. Дослідження нормативно-правової бази висновків аудиту, призвели до формування пропозиції щодо класифікації аудиторських висновків, що базується на результатах аналізу існуючих класифікацій і нашому розумінні їхнього спрямування. Пропонуємо власний підхід щодо формування аудиторського висновку з використанням інформаційних технологій. Зокрема, йдеться про програму, яка б визначала за допомогою запрограмованих параметрів різновид аудиторського висновку.

4. Для персональних комп'ютерів варто було б запровадити тільки три види аудиторських висновків: позитивний, негативний та відмова від складання висновку.

5. Контроль за якістю висновків з аудиту готової продукції та витрат на її збут можуть здійснювати як зовнішні, так і внутрішні суб'єкти підприємницької діяльності. Найоперативніший та короткостроковий контроль може проводити керівництво підприємства за безпосереднього моніторингу роботи аудиторської групи, а також – якісно координувати аудит використання персональних комп'ютерів. За таких обставин, пропонуємо керівникам підприємств, здійснювати контроль аудиторської діяльності з наглядовою функцією, суттєво не впливаючи на її зміст із власного кабінету чи іншого територіально-віддаленого місця у режимі реального часу.

ВИСНОВКИ

У роботі здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано нове вирішення проблем теоретико-правової бази обліку готової продукції та витрат на її збут підприємства ТОВ «МАРІНЕРУС» з метою розроблення та впровадження рекомендацій щодо вдосконалення бухгалтерського обліку та аудиту готової продукції та витрат на її збут. Основні висновки та результати проведеного дослідження, полягають у наступному:

1. Готова продукція – це продукція (виріб, напівфабрикат, робота, послуга), що повністю закінчена обробкою на даному підприємстві, пройшла всі стадії технічного випробування (якщо вимагають відповідні її особливості), відповідає технічним умовам і стандартам, не потребує подальшої обробки на цьому підприємстві і здана на склад.

2. Поняття «збут» необхідно розуміти як процес, у результаті якого відбуваються зміна власника товару і повний розрахунок за нього відповідно до наявних домовленостей між покупцем і продавцем. Запропоноване визначення свідчить про спільну змістову природу понять «реалізація» і «збут» продукції підприємства, як систему дій, котрі забезпечують чітку та цілеспрямовану діяльність із продажу продукції.

3. З метою поліпшення інформаційного забезпечення та оптимізації витрат на збут розроблено еластичний кошторис формування таких витрат та відомість їх обліку. Згадані документи запропоновані для застосування в плануванні, обліку і аудиті витрат, проведенні аналітичних розрахунків та аналізі базових чинників, що впливають на збут готової продукції галузі.

4. Для автоматизованого оформлення документів на відвантаження продукції, проведення розрахунків із покупцями, а також для раціоналізації ціноутворення на продукцію, товари, послуги слід використовувати комп'ютерні інформаційні системи обліку (КІСО) діяльності корпорацій, що побудовані на операційній системі Unix Ware 7.1.1, а також СУБД Oracle 9.I.

5. Обґрунтовано, що ефект від проведення вибіркового аудиту, зокрема тільки аудиту готової продукції та витрат на її збут, позитивно відобразиться

на результатах діяльності підприємства. Висновок про аудит за готовою продукцією та витратами на її збут слід формувати за тими ж принципами, що і висновки за всією фінансовою звітністю в системі комплексного аудиту.

6. Удосконалення методики аудиту готової продукції та витрат на її збут для підприємства ТОВ «МАРІНЕРУС» сприятиме введення у практичну діяльність документу «Методика аудиту готової продукції та витрат на її збут». Згаданий документ дасть змогу ширше здійснювати перевірку обліку та процесу управління готовою продукцією та витрат на її збут, а також отримувати рекомендації аудитора щодо подальшої оптимізації витрат на збут і можливості збільшення доходу підприємством.

7. З метою розширення інформаційного забезпечення менеджменту щодо результатів аудиту запропонований варіант формування аудиторського висновку з використанням інформаційних технологій – програму, яка за допомогою запрограмованих параметрів визначала б різновид аудиторського висновку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://buhgalter911.com> 161. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» : [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://buhgalter911.com>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://buhgalter911.com> 137. Про аудиторську діяльність [Електронний ресурс] : закон України: [прийнято Верховною Радою 22.04.1993 р. № 3125-XII]. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua>
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність [Електронний ресурс] : закон України: [прийнято Верховною Радою 16.07.1999 р. № 996-XIV]. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua>
4. Про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства Фінансів України : [прийнято Міністерством Фінансів України 30.11.1999 р. № 291]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua> 118
5. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства Фінансів України : [прийнято Міністерством Фінансів України 29.12.2000 р. № 356]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>
6. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://books.efaculty.kiev.ua/finpd/2/>
7. Предмет и метод аудита, его задачи и функции [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://do.rksi/library/couses/obu/tema 1-1.lbk>
8. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI із внесеними змінами і доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

9. Про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства Фінансів України : [прийнято Міністерством Фінансів України 30.11.1999 р. № 291]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>

10. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства Фінансів України : [прийнято Міністерством Фінансів України 29.12.2000 р. № 356]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>

11. Про заходи щодо забезпечення виконання Закону України «Про фіксований с/г податок» та заповнення форми [Електронний ресурс] : Наказ ДПАУ: [прийнято Державною Податковою Адміністрацією України 26.03.2004 р. № 170]. – Режим доступу : <http://www.sta.gov.ua/control/uk/index> 119

12. Про захист економічної конкуренції [Електронний ресурс] : закон України: [прийнято Верховною Радою 11.01.2001 р. № 2210 - III]. – Режим доступу : <http://webcache.googleusercontent.com>

13. Адамик О.В. Інформаційна технологія автоматизованого обліку запасів // Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу, контролю і оподаткування у контексті європейської інтеграції та сучасних викликів глобалізації. – 2018. – С. 12, 2018

14. Адамик О.В. Розмежування понять витрати, затрати, видатки та особливості їх застосування учасниками бюджетного процесу // Наука молода: зб. наук. праць. молод. вчених Терноп. нац. екон. ун-ту. – 2013. – № 20. – С. 203-209

15. Адамик, О.В. Інформаційна технологія зведеного обліку // Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітні аспекти: Збірник наукових праць за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної конференції (29- 30 березня 2018 р.).–Дніпро: НМетАУ, 2018.–747 с

16. Аудит: навч. посіб. / С.І. Дерев'янка, Н.П. Кузик, С.О.Олійник, О.М. Ганайло. – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 380 с.
17. Готова продукція та особливості її обліку / Н.С. Петришина, О.О. Радзіонова // Наука й економіка. – 2014. – Вип. 1. – С. 53-56.
18. Грабова Н.М. Облік основних господарських операцій в бухгалтерських проводках: навч. посіб. /Грабова Н.М., Кривонос Ю.Г. – К.: А.С.К., 2017 – 416 с. 36. Гринавцева О.В. Організація обліку готової продукції в металопрокатних підприємствах малого бізнесу. // Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. Випуск 189: В 4т. Том I. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2014. – С.163–170.
19. Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік : навч. посібник для внз / Н. В. Гудзь, П. Н. Денчук, Р. В. Романів ; М-во освіти і науки України. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К. : Центр учб. літ., 2016. – 424 с. 109 40. Гуцайлюк
20. Аудит в Україні: з чого все починалося? / З. В. Гуцайлюк // Незалежний аудитор. – 2015. – № 5 (16). – С. 33-35
21. Крищенко К.І. Удосконалення організаційно-економічного механізму управління оплатою праці / О.В. Крищенко // Україна: аспекти праці. – 2015. - № 6. – С. 9-16.
22. Крупка Я.Д. Фінансовий облік підруч. / Я.Д. Крупка, З.В. Задорожний, Н.В. Гудзь. – 4-те вид доп. і перероб. – Тернопіль: ТНЕУ, 2017. – 451 с.
23. Майданевич П.М. Аспекти обліку і розподілу загально-виробничих витрат згідно вимог П(С)БО 16 «Витрати» на підприємствах / П.М. Майданевич // Культура народів Причорномор'я. – 2014. - № 99. – С. 76-77.
24. Мардус Н.Ю. Удосконалення обліку готової продукції та її реалізації / Н.Ю. Мардус, Я.Ю. Ткаленко; Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kpi.kharkov.ua/archive/microcad/2013/s16.pdf>.

25. Маркус О.В. Особливості організації обліку процесу реалізації готової продукції за національними стандартами / О.В. Маркус, І.О. Романюк // Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Економічні науки. – 2014. – Вип. 26 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nbuv.gov.ua/>

26. Особливості організації обліку процесу реалізації готової продукції за національними стандартами / О. В. Маркус, І. О. Романюк // Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Серія : Економічні науки. – 2014. – Вип. 26. – С. 350– 357

27. Огійчук М.Ф. Організація і методика аудиту навч. посібн. / М.Ф. Огійчук, К.О. Устенкова. – К.: Алерта, 2016. – 304 с.

28. Панасюк В., Саченко С., Черешнюк О. Особливості внутрішнього аудиту реалізації послуг готельного господарства // Мукачівський державний університет, електронний збірник «Економіка та суспільство». – 2017. – Випуск №10. – С. 803-810

29. Пархоменко В. Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку / В. Пархоменко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. - № 6. – С. 21-23.

30. Сук Л.К. Фінансовий облік : навч. посіб. / Л.К. Сук, П.Л. Сук. 3-тє вид., перероб і доповн. – К. : Знання, 2016. – 663 с.

31. Семенюта А.В. Готова продукція та її реалізація як обліково-аналітичні категорії / А.В. Семенюта. // Экономика – Бухгалтерский учет и аудит. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://www.sworld.com.ua/konferu5/19.pdf>

32. Череп О.Г., Буряк І.В., Методика проведення аудиту запасів на великих промислових підприємствах. / О.Г. Череп, І.В. Буряк. // Вісник ЖДТУ Економічні науки. – 2015 – № 3(53).

33. Теслюк, Михайло Васильович. "Облік і аудит готової продукції підприємства." (2019).

34. Гамова, О. В., І. А. Козачок, and Г. О. Бортник. "Розробка програми аудиту доходів від реалізації готової продукції на підприємстві." *Агросвіт* 4 (2019): 24-31.
35. Ямпольська, Вікторія Андріївна. "Облік і аудит готової продукції сільськогосподарських підприємств." (2020).
36. Зінченко, О. В., and Я. Є. Гірічева. "Аудит готової продукції підприємства." Інформаційно-аналітичне забезпечення ефективності діяльності підприємств у контексті економічної безпеки в умовах інтеграції з ЄС. КНУТД, 2016.
37. Кропива, Мар'яна Володимирівна. "Облік і аудит готової продукції." (2017).
38. Попик, Олена Володимирівна. "Облік і аудит реалізації продукції." (2019).
39. Меліхова, Т. О., І. В. Феофанова, and Н. Л. Лісіна. "Удосконалення методики аудиту готової продукції для покращення системи обліку на підприємстві." *Інвестиції: практика та досвід* 1 (2020): 19-26.
40. Прийменко, Тетяна Василівна, and Татьяна Васильевна Прийменко. "Облік і аудит готової продукції." (2016).
41. Балабан, Людмила Василівна. "Аудит та аналітичне дослідження випуску готової продукції та її збуту." (2019).
42. Паладій, А. Є. "ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ." Актуальні аспекти розвитку підприємств аграрної сфери: облік, аудит та оподаткування матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції.-22-23 листопада 2018 р.–Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2018.-376 с. Матеріали конференції спрямовані на науковий пошук, узагальнення та розроблення рекомендацій щодо можливих шляхів вирішення основних проблем: 242.